

	ДЕРЖБУД УРСР УМОВНИМЕ СПЕЦІАЛЬНЕ ВАРТОВО РЕСТАВРАЦІЙНЕ ВИРОБНИЧЕ ЗАКЛАДАННЯ
Львівська міжобласна спеціальна нафтово- реставраційна виробнича майстерня	<i>Заблюзовська</i> <i>по проведенню реставрації</i> <i>пам'ятки архітектури XVI-XVII</i> <i>попелового будинку на</i> <i>площі Ринку по 2-й лінії</i> <i>похоронної по вул. 20-го</i> <i>жовтня 10-й кв. 2-й</i> 1076

Управління
охорони
історичного
середовища

Державний історико-культурний заповідник

ДЕРЖБУД УРСР - УСНРВУ

ЛЬВІВСЬКА М/О СПЕЦІАЛЬНА НАУКОВО - РЕСТАВРАЦІЙНА
ВИРОБНИЧА МАЙСТЕРНЯ

НАУКОВО - ДОСЛІДНИЙ РЕСТАВРАЦІЙНИЙ ВІДДІЛ Р І

Пам'ятка архітектури XVI - XVII ст.

Охоронний № 326/9

Замовник - Львівський музей етнографії
та художнього промислу

Шифр

Інв. № 278

ЗАКЛЮЧЕННЯ

по проведених обстеженнях приміщень
пам'ятки архітектури XVI-XVII ст. палацового
будинку на площі Ринок, 10

Управління
охорони
історичного
середовища

Головний архітектор

Начальник НДРВ-І

Старший архітектор

Г. Могитич

М.-А. Новаківський

Г. Новаківська

Л ь в і в - 1974 р.

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТАЦІЇ :

1. Закljučення по проведених обстеженнях
2. Рекомендації по проведенню консерваційно - реставраційних робіт.
3. Плани поверхів.

Управління
охорони
історичного
середовища

Центр міської історії
Center for Urban History

ЗАКЛЮЧЕННЯ

Управління
охорони
історичного
спадщини

Львівська
область

по проведених обстеженнях приміщень пам'ятки
архітектури ХVI - ХVIII ст. / охоронний № 326-9 /
палацового будинку на площі Ринок № 10

Обстеження проведені НДРВ-І Львівської м/о СНРВ майстерні
в квітні - травні 1974 р. згідно замовлення дирекції Львівського
музею етнографії та художнього промислу АН УРСР.

I. Загальна характеристика

Палацовий будинок Ринок, 10 розташований в південному наріж -
нику східного кварталу площі Ринок і займає ділянку в межах
пл. Ринок та вулиць Руської і Федорова.

Площа ділянки 1209,08 м²; з яких під забудовою знаходиться
1096,2 м², решта ділянки площею 113,6 м² використовується як под -
вір'я.

Будинок триповерховий, загальною висотою 15,0 м з півниціями,
що знаходяться під будинком зі сторони пл. Ринок та вул. Федорова.
Фасади будинку виконані в одному стилі, що відповідає епосі рококо,
тобто періоду останньої капітальної реконструкції будинку в ХVIII ст.

Віконні та дверні прорізи не зберегли стильових заповнень,
що в певній ступені порушує гармонійну єдність фасадів.

Частина приміщень в рівні першого поверху та усі приміщення
в рівні другого та третього поверхів / площею 1200,0 м² / та півниці
площею 332,0 м² до 1974 р. використовувались Інститутом геології
АН УРСР.

В рівні першого поверху розташовані це магазин " Молоко ",
площею 35,8 м та книжковий магазин "Технічна книга", площею
107,2 м².

Приміщення палацу обладнані водопроводом, каналізацією,
електрофіковані та опалюються газовими печами.

Згідно рішення Львівського облвиконкому від 22 травня 1970 р.
за № 334 частина приміщень в рівні першого поверху, приміщення дру -
гого, третього поверхів та півниці передані музею етнографії та
художнього промислу для обладнання експозиції :

П.Хронологія основних подій,
пов'язаних з будинком № 10

Період XIV - XVI ст.	- загальні відомості про розташування на даній ділянці семи готичних парцель.
1527 р.	- пожежа, в якій згоріла уся готична за- будова міста Львова.
	Перехід до архітектури Відродження.
1569,1573 рр.	- Записи про розташування каменяць Снягозовського та Пухача.
1631,1662,1695	- записи про власників каменяць - Пимо - новича та Торосовича.
1695 р.	- дата на порталі офіцини з вул.Федорова
поч.XVII ст.	- уся ділянку купує Сапєга
1760 р.	в власником ділянки стає Любомирський
1770 р.	- закінчення робіт по реконструкції за - будови в один будинок.
1772р.-1821 р.	- в палаці розташовується резиденція губернiального уряду.
поч. XIX ст.	- резиденція львівських іщан
1895 р.	- товариство " Просвіта "
1907,1913 рр.	- відомості про ремонти
1925 р.	- знесення зовнішніх дерев'яних порталів
1930 р.	- ремонтно - реставраційні роботи по фасадах.
1946 р.	- в будинку розташовується філія АН УРСР
1971 р.	- ремонтні роботи по фасаду з сторони вул.Руської.

П. Характеристика проведених
обстежень та технічного стану

Обстеження пам'ятки проводились з метою виявлення та розкрит-
тя історико - архітектурних елементів, встановлення загального
технічного стану елементів та конструкцій, а також визначення до -
цільного характеру використання приміщень.

В цілому слід зазначити що приміщення палацу на протязі останніх років використовувались з порушенням правил експлуатації пам'яток архітектури, що в першу чергу викликане експлуатацією пам'ятки декількома арендарями різних відомств, що не давало можливості одночасно проводити необхідні заходи по збереженню пам'ятки. Слід визначити негативним факт розташування в приміщеннях першого поверху хімічних лабораторій та електротрансформаторної підстанції, що в експлуатації вимагають специфічних умов обладнання приміщень, якто розвинуті кабельні мережі, повітропроводи витяжної вентиляції, значна кількість сантехнічного обладнання і т.д.

Приміщення експлуатувались без врахування їх історико-архітектурної вартості, що призвело до часткового порушення планувальної структури палацу та руйнування окремих елементів та деталей.

В пронесі натурального обстеження пам'ятки вдалося частково простежити еволюцію забудови на даній ділянці. Розташування готичних пивниць з боку пл. Ринок та вул. Федорова стверджують наявність забудови на цій ділянці в XIV - XV ст. Фрагменти відкритих готичних кладок в рівні першого поверху дають підстави припускати про наявність в епоху готики уже мурованих будинків. Можливо, що на цій ділянці розташовувалось біля семи готичних будівель, внаслідок пожежі 1527 року згоріли. Правдоподібно, в епоху Відродження на цій ділянці розташовувались три будівлі, споруджених на залишках готичних каменів, які в свою чергу в епоху раннього барокко зазнали часткових змін і в XVIII ст. були кінцево реконструйовані і об'єднані в один будинок палатного типу.

На жаль малий обсяг обстежень не дозволив провести повноцінного вивчення та аналізу, що дає б змогу чітко ствердити еволюцію та класифікацію збереженої забудови.

На підставі проведених обстежень можна ствердити наступне:

в рівні пивниць :

Приміщень пивниць зберегли частково елементи забудови XIV - XV ст., як ~~що~~ оригінальну кладку стін та склепінь, а також білокам'яні обрамлення того ж періоду. Загальний стан збереження незадовільний.

Відсутнє наскрізне вентилування приміщень, * система витяжних каналів мало ефективна. Внаслідок відсутності вентиляції та наявності значної кількості водо - та каналізаційних комунікацій в негерметичному виконанні та затіканні ливневих вод в приміщеннях постійно висока вологість, що призводить до конденсації вологи на стінах і склепіннях, замокання їх і капілярного підйому вологи на рівень першого поверху. Значну шкоду конструкціям стін та склепінь, що виконані з вапняку, завдає їх отинькування цементним розчином, що призводить до випрівання каменя та цегли, внаслідок чого порушується його ~~каторжальність~~ *кислота згартність*. Неприятливим і пожежоактивним слід вважати також значну кількість дерев'яних перегородок, що утруднюють комунікабельність приміщень, негерметичне виконання електропроводки та значна кількість тари з стружков.

Доступ в приміщення пивниць, 0-1 ÷ 0-16 через розрубаний віконний проріз дерев'яними аварійними сходами з підвір'я будинку. Старий вхід в пивниці з приміщення І - 5 закладено.

Приміщення 0 - 16, невелике за обсягом, має також вхід з двору і закипане вуглем.

Приміщення пивниць під будинком з історичної вул. Руської не обстежувались внаслідок відсутності до них входу і правдоподібного закипання їх в часі останньої реконструкції.

Приміщення пивниць зі сторони вул. Федорова / 0-16 ÷ 0-18/, з входом з проїзду, також знаходиться в незадовільному стані, вологі, захлаплені.

І. в рівні першого поверху

Приміщення в рівні першого поверху мають в основному характер барокової палацової споруди. Вхід з площі Ринок через брамний проріз, реконструйований правдоподібно в XIX ст. Дверне заповнення виконано, правдоподібно, після зняття дерев'яного прикрасахуних

приставного коробу в 1925 році.

Колишній парадний характер вестибюля втрачений внаслідок вимурування перегородки, що включила в себе дві центральні колони вестибюля, і закрила центральне вікно, утворивши приміщення І-4, де сьогодні розташований магазин "Молоко". Одночасно заму - ровано проїзд в двір / приміщення І-3 / як зі сторони вестибюля так і з сторони двору. Площини стін вестибюля розбиті пілястрами, що знаходяться на одній вісі з колонами. Тіло пілястр виконано з цегли на плоску приставленої до площини граничного муру. Бази пілястр та центральні колони виконані з чистотесаного вапняку. Технічний стан колон аварійний і вимагає негайного підсилення. Капітелі колон і пілястр виконані з литого гіпсу. В процесі обсте - ження встановлено, що первісні капітелі були виконані з тиньку і мали відмінний профіль. Склепіння хрестові, періоду барокової реконструкції, знаходяться в задовільному стані, за винятком лвох секцій при вході, які покриті тріщинами.

В товщі граничного муру під пілястром, виявлено понижену нішу періоду ренесансу, що дозволяє ствердити про іншу систему перекриття, в часі ренесансової споруди, а значить і про барокове походження усіх конструкцій в межах вестибюля.

Сходова клітка і перехід в двір за часом слід віднести до періоду барокко. Ваясини другого маршу сходів виконані з вапняку в рококових формах, сьогодні замальовані олійнов фарбю.

Решта приміщень в рівні першого поверху використовуються іншими організаціями і в даному розділі не розглядаються.

П. в рівні другого поверху

Приміщення другого поверху майже повністю зберегли планувальну структуру барокового палацового будинку, за винятком деяких переробок.

Так, наприклад, інтер'єр сходової клітки частково замінений за рахунок перегородження верхньої площадки, внаслідок чого утво - рилось приміщення 2-І. Приміщення 2-2 та 2-3 також частково пере - роблені. Усі ці приміщення повторять характер вестибюля першого поверху, а саме: перекриті хрестовими склепіннями, стіни розбиті пілястрами. Загальний стан задовільний. Цікавим є приміщення 3-0, яке було призначене для складу палива і з якого був доступ до пе - чей, що розташовувались в кімнатах 2-4, 2-5, 2-6.

На жаль цей принцип втрачений, димоходи реконструйовані. На лицевій грані перегородки між приміщеннями 2-0 та 2-5 збереглись рештки рококової ліпнини, що окантовує пічну нішу.

Приміщення від 2-4 до 2-20 мають плоскі дерев'яні перекриття, отиньковані по тростяних матах. На частині стель зберігся окантовочний профіль декоративної ліпнини. Інтер'єри приміщень не збереглися, хоча збережена анфіладна структура кімнат та їх характер. Віконні та дверні заповнення в основному втрачені або перероблені в XIX – XX ст.

Приміщення сходової клітки в офіщині в основному збережене, за винятком перегородки, що утворює приміщення 2-22.

Частина приміщень другого поверху мала збережений цитовий паркет, правдоподібно початку XIX ст., який в процесі ремонту був зірваний, який можна було б зібрати, хоча б для зальних кімнат. Загальний стан приміщень задовільний, проте відкрита проводка газових труб значно погіршує естетичний вигляд приміщень. Усі столярні роботи вимагають ремонту або часткової заміни.

В аварійному стані знаходиться галерея, що сполучувала приміщення головного будинку з офіщиною в епоху Відродження. Автентичними слід признати білокам'яні крокштейни та ковані металеві рамки, що своїм рисунком нагадують металеву решітку на сходах будинку Ринок, 2.

II. в рівні третього поверху

В плануальному відношенні третій поверх майже повністю повторює структуру другого поверху, за винятком тракту головної сходової клітки. Усі приміщення перекриті плоскими стелями, що подекуди зберегли ліпний декор. Ряд приміщень перегороджені тимчасовими перегородками, що на початку ремонту в 1974 р. були розібрані.

В приміщеннях 3-7 та 3-15 були виявлені фрагменти орнаментального розпису стелі, що відноситься до початку XX ст. В процесі пробного зондування стін виявлено ряд закладок та перекладок стін, що слід віднести до періоду ранньобарокових реконструкцій.

В приміщенні 3-3 знаходиться рококовий камін, в задовільному стані. Ліпний декор частково втрачений, проте нижній, оригінальний рисунок профіль місцями збережений, що дає підстави до відтворення.

Приміщення 3-0 має аналогічне призначення як і приміщення 2-0, а в приміщенні 3-7 достатньо добре збережена рококова ліпнина обрамлення півної ніші.

В приміщеннях 3-8, аналогічно приміщенню 2-6 знаходиться закладена стінна ніша, в місці примикання до фасаду зовнішньої пілястри.

Частина приміщень третього поверху, а саме 3-2, 3-3, 3-4, 3-9 мають суцільне одійне пофарбування цюцини стін та стелі, що чітко позначається на мікрокліматичні приміщень.

IV. в річці горища.

Горище, на яке є виходи з приміщень 3-1 та 3-22, простягається над усім булинком. Стан дерев'яних конструкцій та покриття даху задовільний, вимагає незначного ремонту та заміни.

По всьому периметру горища проходять жолоби внутрішнього водопроводу, які вимагають ремонту та часткової заміни. Слухові вікна вимагають часткового оскління та поточного ремонту.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ПРОВЕДЕННЮ КОНСЕРВАЦІЙНО - РЕСТАВРАЦІЙНИХ РОБІТ

В першу чергу вважаємо необхідним виконати рішення облвикон -
кому за № 334 від 22 травня 1970 р., згідно якого в даному будинку
повинні реставруватись дві установи : музей етнографії та кни -
гарня.

Відселення магазину "Молоко " та обчислювального центру
дасть змогу провести повноцінний ремонтно - реставраційні роботи з
відтворенням анфілади в рівні першого поверху та впорядкування по -
колх фасаду з сторони вул. Руської, а саме відтворення віконних
прорізів.

При веденні ремонтно - реставраційних робіт по фасадах
палацу необхідно особливу увагу приділити консервації ліпнини та
скульптурних композицій. Значного ремонту та заміни вимагають
також віконні заповнення.

Враховуючи містобудівельну та історико - архітектурну цін -
ність палацу, як пам'ятки XIV - XVII ст., при веденні робіт вважа -
ємо необхідним :

- усі роботи по ремонту та пристосуванню приміщень проводити
з врахуванням їх цінності, частковим або повним розкриттям архі -
тектурно - художніх елементів та деталей ;
- ліквідувати дизгармонійні перегородки, що порушують планува -
льну структуру та єдність приміщень ;
- укріпити усі порушені конструктивні елементи шляхом
ін'єкцій або заміни ;
- розчистити від олійного пофарбування та цементного тиньку
усі площини стін та стелі ;
- при веденні оздоблювальних робіт в приміщеннях палацу, по
можливості, відтворити стильову коліркову гаму, застосовуючи в
основному клеєві фарби на природніх складниках і в випадку необ -
хідності тільки водоемульсійні, а не олійні,
- інженерні мережі необхідно виконувати в герметичному варі -
анті в межах тинькового шару, або в підпільних каналах ;
- опалення приміщень з метою забезпечення протипожежних
норм здійснювати від котельні розташованої на горищі будинку ;

- при експлуатації приміщень дотримуватись постійного темпе-
ратурно - вологісного режиму з параметрами : температура повітря
+16 - 18⁰ та вологість в межах 60 %.

Для забезпечення нормального режиму збереження та експлуата-
ції рекомендується :

в межах пивниць

- відтворити вхід в пивниці з приміщення І-5 ;
- ліквідувати усі тимчасові перегородки ;
- очистити приміщення пивниць від хламу та сміття, понизивши рівень підлоги до нульової відмітки ;
- розкрити та відтворити віконні прорізи в приміщеннях О-І, О-Іа та О - ІВ ;
- очистити від цементного тиньку усі площини стін та склепінь ;
- просунути приміщення шляхом інтенсивного прогріву та венти-
ляції приміщень в літній період ;
- ліквідувати відкриті прокладку сантехнічних мереж, проклавши їх в підпільні канали ;
- електропроводку виконати мідним дротом в пластмасових труб-
ках ;
- розчистити та консервувати готичні білокам'яні обрамлення ;
- приміщення пивниць, після проведення усіх ремонтно - консер-
ваційних заходів, вважаємо доцільним використати під відкриті фон-
ди музею.

в межах першого поверху

Враховуючи значну історико - архітектурну та мистецьку цін-
ність приміщень першого поверху, їх планувальну структуру з анфі-
ладновою системою зв'язку кімнат, велику кількість збережених іста-
рико - архітектурних елементів, що дає змогу відтворити історичний
вигляд приміщень ;

- вважаємо необхідним провести по усіх приміщеннях першого
поверху ремонтно - реставраційні роботи та реставраційні роботи
для чого необхідно :

- забезпечити використання усіх приміщень першого поверху
одним арендарем ;
- відтворити парадний вигляд вестибюля, шляхом зняття
перегородок, що утворюють приміщення І-3 та І-4 ;

- реставрувати білокам'яні колони та пілястри ;
- розкрити переїзд в внутрішній двір ;
- розкрити анфіладу приміщень вздовж вул. Руської ;
- відтворити віканні прорізи в історичних габаритах та з стилізованими заповненнями ;
- в усіх приміщеннях необхідно ліквідувати відкриту прокладку мереж, заховавши їх в товщу тиньку, або ж в підпільні канали ;
- підвір'я рекомендується понизити до рівня, нижчого від рівня входів і замостити камінними плитами.

в межах другого поверху

- приміщення необхідно експлуатувати з врахуванням їх анфіладного сполучення ;
- інтер'єр сходової клітки вимагає проведення ремонтно - реставраційних робіт, в процесі яких необхідно розібрати перегородку, що створює приміщення 2-I, розчистки та закріплення білокам'яних елементів ;
- приміщення 2-2 та 2-3 необхідно об'єднати, розібравши відповідно перегородку ;
- приміщення 2-0 слід розкрити в сторону холу / 2-I / і закрити пічну нішу в приміщенні 2-5 ;
- в приміщенні 2-5 необхідно реставрувати ліпнину обрамлення пічної ніші, переставити піч, використавши художні кахлі ;
- в приміщенні 2-6 розкрити стінну нішу ;
- приміщення 2-10 та 2-II необхідно реконструювати відповідно до їх призначення ;
- на сходовій клітці офіщини необхідно розібрати перегородку, що створює приміщення 2-22 ;
- загально по усіх приміщеннях необхідно провести ремонтні роботи з розчисток та реставрації ліпнини на площині стелі ;
- усі віконні та дверні заповнення вимагають ремонту та заміни, в процесі якої необхідно зберегти бароковий поділ вікна ;
- негайного проведення консерваційних робіт вимагає галерея на білокам'яних кронштейнах, з відтворенням втраченого фрагменту.

в рівні третього поверху

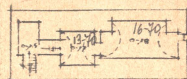
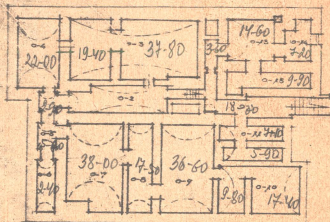
- загально по всіх приміщеннях необхідно провести ремонтні роботи аналогічно попереднім ;
- приміщення 3-2, 3-3 та 3-4 необхідно детально почистити від олійного пофарбування стін та стелі ;
- реставрувати камін в приміщенні 3-3
- приміщення 3-0 вирішити аналогічне 2-0
- входні двері в приміщення 3-10 необхідно розчистити та реставрувати ;
- в приміщенні 3-8 розкрити стінну нішу ;
- необхідно розібрати тимчасові перегородки в приміщеннях з сторони вул. Руської ;
- ремонтних робіт вимагає балкон.

х х
 х

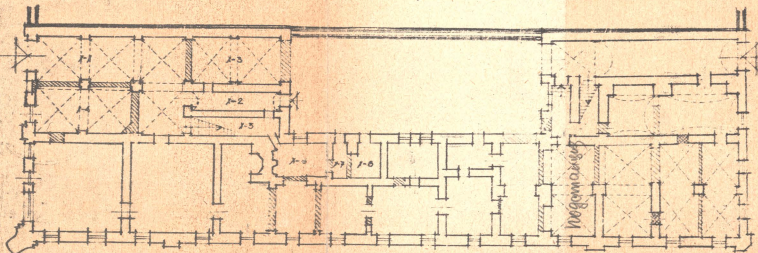
При проведенні відповідних заходів, направлених на вірне використання палацу та проведення ремонтно - реставраційних робіт - буде здійснено першу комплексну реконструкцію одного з будинків ансамблю пл. Ринок та відкриття експозиції значних фондів музею.

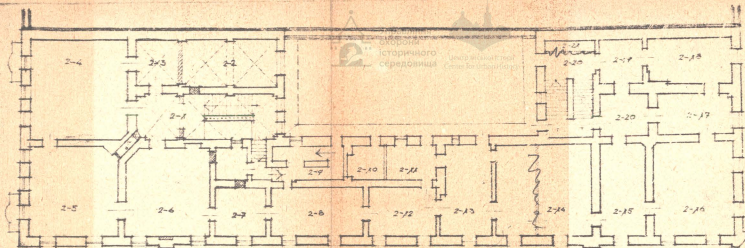
Управління
охорони
історичного
спадщини

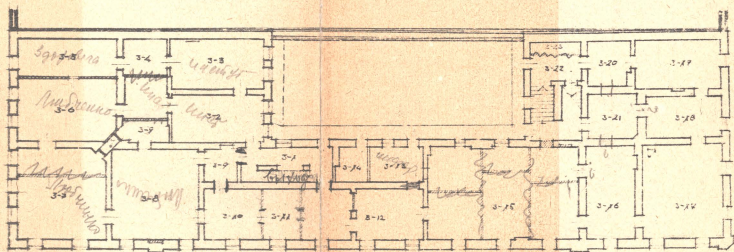
план підвалів м 1:200

план першого поверху м 1:200

ПЛАН ДРУГОГО ПОВЕРХУ 1:200

ПЛАН ТРЕТЬОГО ПОВЕРХУ 1:200

ЭЛЕМЕНТЫ, КОТОРЫЕ НЕ ВХОДЯТ В ПЛАН

ЭЛЕМЕНТЫ, КОТОРЫЕ НЕ ВХОДЯТ В ПЛАН